

Fala kulturowej mody z końca XX i początku XXI w. na mity, legendy, podania i baśnie w twórczości dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych nie przemija, a wręcz staje się długotrwałym trendem. Wielokrotnie komentowano, również w świecie nauki, teksty kultury reprezentujące różne media i obszary językowe: literackie renarracje tradycyjnych opowieści, remaki, prequele i sequele kultowych animacji wytwórni Walta Disneya, seriale i gry wideo nawiązujące do historii ludowych. W ciągu poprzedniej dekady do listy niezliczonych, a w wielu przypadkach klasycznych już tytułów dołączyły nowe, w tym kierowane do młodych ludzi.

Teksty kultury w różnym stopniu związane – intertekstualnie i transfikcjonalnie – z mitami, legendami, podaniami i baśniami (rozumianymi jako kategorie genologiczne i jako konwencje) doczekały się już wielu opracowań naukowych, takich jak: *Fairy Tales in Popular Culture* pod redakcją Martina Halletta i Barbary Karasek (2014), *The Folkloresque: Reframing Folklore in a Popular Culture World* pod redakcją Michaela Dylana Fostera i Jeffreya A. Tolberta (2016), *Fairy Tale Films: Visions of Ambiguity* pod redakcją Pauline Greenhill i Sidney Eve Matrix (2010), studia Cristiny Bacchilegi, Ruth B. Bottigheimer, Juana Cervery, Donaldha Haasego, Anny Kérchy, Stijna Praeta, Marii Tatar oraz Jacka Zipesa. Z kolei na polskim gruncie ukazały się przykładowo: *Baśń postmodernistyczna: przeobrażenia gatunku. Intertekstualne gry z tradycją literacką* Weroniki Kosteckiej (2014), *Baśń w zwierciadle popkultury. Renarracje baśni ze zbioru Kinder- und Hausmärchen Wilhelma i Jakuba Grimmów w przestrzeni kultury popularnej* Kamili Kowalczyk (2016) oraz *Grimmosfera polska. Baśnie ze zbioru Wilhelma i Jakuba Grimmów w polskiej kulturze literackiej (1865–2015)* tej samej autorki (2021), dwa tomy monografii *Kulturowe konteksty baśni* pod redakcją Grzegorza Leszczyńskiego (2005, 2006), materiały powstałe w ramach projektu *Our Mythical Childhood... The Reception of Classical Antiquity in Children's and Young Adults' Culture in Response to Regional and Global Challenges* Katarzyny Marciniak (2016–2021), seria wydawnicza *Bajka w przestrzeni naukowej i edukacyjnej*, jak również *Słownik polskiej bajki ludowej* (w wersji elektronicznej – 2016–2018; w wersji papierowej – 2019) pod redakcją Violetty Wróblewskiej, liczne publikacje Magdaleny Bednarek, Anity Całek, Jolanty Ługowskiej, Anny Mik czy Macieja Skowery.

Przygotowując kolejny numer *Dzieciństwa. Literatury i Kultury*, pragnęliśmy choć w pewnym stopniu uzupełnić dotychczasowe rozważania nad tradycyjnymi opowieściami i ich współczesnymi przekształceniami oraz ponowoczesnymi tekstami kultury wykorzystującymi m.in. mityczne i baśniowe konwencje, topoty, schematy fabularne itd., nieraz prowadzącymi grę z publicznością. Do tej problematyki nawiązują teksty zgromadzone w aż trzech działach: „Studia”, „Artykuły recenzyjne” oraz – po raz pierwszy na naszych łamach – „Rozmowy” (część zawierająca wywiady).

W „Studiach” znalazły się cztery artykuły. Magdalena Bednarek i Joanna Wawryk zaprezentowały rozważania nad inspirowanymi baśniami powieściami młodzieżowymi, odpowiednio: *Sagą Księżycową* Marissy Meyer (2012–2015), dylogią *Cinder i Ella* Kelly Oram (2014–2017) oraz *Geekerellą* Ashley Poston (2017), a także *Światem obok świata* Liz Braswell (2018). Martine Mussies przedstawiła wieloaspektową analizę serialu animowanego *Gumisie* (1985–1991) oraz przykładów stworzonej na jego podstawie twórczości fanowskiej rodziców (*parent fan fiction*), odnosząc się m.in. do elementów legendowych występujących w tych tekstach kultury. Patrycja Manelska również skoncentrowała się na serialu animowanym; jej rozważania dotyczą nawiązań do baśni, legend i mitów w *Wodogrzmostach Małych* (2012–2016). Dział „Rozmowy” zawiera dwa wywiady, w których Witold Vargas oraz duet Groszek Stanilewicz i Elżbieta Stanilewicz (działające jako Łowcy Słów) opowiedzieli nam o swojej fascynacji tradycyjnymi opowieściami, o pasji dzielenia się nimi i o ich funkcjonowaniu w dzisiejszej kulturze. W „Variach” znalazł się szkic Jarosława Jagiełły prezentujący historię i współczesną działalność Muzeum Książki Dziecięcej (działu specjalnego i czytelnicy naukowej Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego). W artykułach recenzyjnych powraca temat przewodni: Daniel Compore poświęcił tekst monografii Pauline Greenhill *Reality, Magic, and Other Lies: Fairy-Tale Film Truths* (2020), Evangelia Moula – tomowi *Chasing Mythical Beasts: The Reception of Ancient Monsters in Children's and Young Adults' Culture* pod redakcją naukową Katarzyny Marciniak (2020), Neena Gupta Vij zrecenzowała publikację Sanjaya Sircara pt. *Fantasy Fictions from the Bengal Renaissance: Abanindranath Tagore, The Make-Believe Prince – Gaganendranath Tagore, Toddy-Cat the Bold* (2018), a Grzegorz Leszczyński – trzytomowy *Słownik polskiej bajki ludowej* pod redakcją naukową Violetty Wróblewskiej (2019). Wreszcie, Anna Babuła przyjrzała się w artykule recenzyjnym monografii Małgorzaty Chrobak *Bohater literatury dziecięcej i młodzieżowej z okresu PRL-u. Między kreacją a recepcją* (2019), Ana Margarida Ramos zaś przedstawiła swoje refleksje nad tomem wieloautorskim

Translating and Transmediating Children's Literature (2020) pod redakcją naukową Anny Kérchy i Björna Sundmarka.

Rok 2021, jak poprzedni, również okazał się pełen niełatwych wyzwań i niesprzyjających twórczej pracy trudności; tym serdeczniej dziękujemy wszystkim Autorkom i Autorom, Recenzentkom i Recenzentom za współtworzenie z nami *Dzieciństwa. Literatury i Kultury*. Czytelniczki i Czytelników zapraszamy zaś do lektury tego baśniowo-legendowo-mitycznego numeru.